

חובת הגשת דוח ניתוק תושבות לרשויות המס בישראל

אוקטובר 2020
חוזר מקצועי מספר 131/20

בהתאם לפקודת מס הכנסה, תושב ישראל שעבר לגור בחו"ל ומרכז חייו נותר בישראל, נחשב תושב ישראל וככזה עליו לשלם מס בישראל על כל הכנסותיו, לרבות על הכנסותיו המופקות בחו"ל. אשר על כן נקבע בחוק, כי תושב ישראל העוזב את הארץ חייב לדווח לרשויות המס באחת משתי אפשרויות הדיווח הבאות:

1. להודיע למס הכנסה שמרכז החיים שלו נשאר בישראל

על נישום, שבחר באפשרות זו להגיש מדי שנה דוח למס הכנסה בישראל. בדוח יפורטו כל ההכנסות אותן הפיק בחו"ל. סביר להניח, שבעקבות הגשת הדוח, יצטרך הנישום לשלם מס הכנסה וביטוח לאומי בישראל¹. יובהר, כי במידה ומדובר בחבר קיבוץ, אשר חברותו נשמרת גם לאחר המעבר לחו"ל, עליו לדווח על הכנסותיו המופקות בחו"ל במסגרת הקיבוץ.

2. להודיע למס הכנסה שמרכז החיים שלו עבר לחו"ל

ההודעה למס הכנסה שמרכז החיים עבר לחו"ל נעשית באמצעות הגשת דוח ניתוק תושבות. לאחר הגשת דוח הניתוק, וכל עוד לא נקבע אחרת, קיים פטור מדיווח ומתשלום מסים בישראל על כל ההכנסות המופקות בחו"ל. יצוין, כי חבר קיבוץ יכול לבחור באפשרות זו רק במידה וחברותו בקיבוץ הופסקה או הוקפאה (בין היתר, על ידי יציאה לחופשה מהקיבוץ).

דהיינו, לא מספיק לעלות על מטוס ולעבור לחו"ל כדי להפסיק לשלם מס הכנסה בישראל. כאמור, אם נעשה רילוקשיין, החוק קובע שיש לבחור באחת מאותן שתי אפשרויות דיווח - או לדווח למס הכנסה על כל ההכנסות המופקות בחו"ל או להודיע באמצעות דוח ניתוק לרשויות המס, שמרכז החיים כבר לא בישראל.

ידגש, כי נישום העוזב את ישראל ולא מדווח כלל לרשויות המס עובר עבירה פלילית.

יצוין, כי הגשת דוח ניתוק עשויה לזכות בהחזר מס, היכול להגיע לעשרות אלפי ש"ח. היות ותשלומי מס הכנסה ודמי ביטוח לאומי מנוכים מהשכר החודשי מתוך הנחה לשנת עבודה מלאה. לכן, קיימת אפשרות להגיש ביחד עם דוח הניתוק, בקשה להחזר מס הכנסה ודמי ביטוח לאומי. לדוגמה, שכיר שעבד בישראל תמורת שכר של 20,000 ש"ח ברוטו ועשה רילוקשיין ב-1 לאוגוסט, יכול לקבל החזר של עד 39,000 ש"ח.

מהו דוח ניתוק תושבות ומתי צריך להגישו

דוח ניתוק הינו מסמך שמטרתו להוכיח לרשויות המס בישראל שמרכז החיים עבר לחו"ל (כתושב חוץ, הנישום פטור מדיווח ומתשלום מסים בישראל על כל הכנסותיו המופקות בחו"ל).

ידגש, כי הגשת דוח ניתוק הינה הדרך היחידה של הנישום להימנע מדיווח ומתשלום מסים בישראל על ההכנסות המופקות בחו"ל.

¹ ראו חזרנו 132/20.

דוח ניתוק תושבות מורכב מ-3 חלקים:

- החלק הראשון - דוח מס המוגש בגין השנה בה עזב הנישום את ישראל. בדוח המס יש לפרט את כל ההכנסות מתחילת אותה שנה ועד למועד העזיבה.
 - החלק השני - שאלון של מס הכנסה בנושא ניתוק התושבות.
 - החלק השלישי - מסמך משפטי המפרט את כל הטענות, העובדות והאסמכתאות הדרושות כדי להוכיח למס הכנסה שמרכז החיים אכן עבר לחו"ל.
- במידה והמעבר הינו למדינה שיש לה אמנה למניעת כפל מס עם ישראל (לדוגמה, ארה"ב או אחת ממדינות אירופה), יש לפרט במסמך בחלק זה מדוע הנישום ייחשב כתושב חוץ בישראל לפי הוראות אותה אמנה.

את דוח הניתוק חובה להגיש עד ה-30 באפריל בשנה העוקבת לשנת העזיבה. לדוגמה, אם הנישום עזב את הארץ במהלך שנת 2020 - יש להגיש את דוח הניתוק עד ה-30 באפריל 2021.

דגשים לגבי דוח ניתוק תושבות

1. הגשת דוח ניתוק בשנים שלאחר שנת העזיבה

כאמור, חובה להגיש את דוח הניתוק בגין השנה שבה היתה העזיבה לחו"ל. בנוסף, החוק קובע שאם בשנה מסוימת, שלאחר שנת העזיבה, שהה הנישום בישראל 30 יום ומעלה, וסך ימי ההשייה המצטברים בישראל באותה שנה ובשנתיים שקדמו לה עומד על 425 יום ומעלה - חובה להגיש דוח ניתוק נוסף גם בגין אותה שנה.

דוגמה: בשנת 2019, שהה הנישום 300 יום בישראל. באוגוסט 2020 עבר לחו"ל (כלומר בשנת 2020 שהה בארץ רק 190 יום). בגין שנת 2020 הוגש דוח ניתוק. בשנת 2021 שהה בארץ (לצרכי ביקור ו/או עבודה) 40 יום.

האם יש להגיש דוח ניתוק גם בגין שנת 2021?
שאלה ראשונה - האם בשנת 2021 שהה בישראל 30 יום ומעלה? התשובה היא כן.
שאלה שנייה - האם בשנים 2019-2021 שהה במצטבר בישראל 425 יום ומעלה? גם פה התשובה חיובית (בשלוש השנים הללו שהה בארץ 530 יום).
מכיוון שהתשובה חיובית לשתי השאלות - חובה להגיש דוח ניתוק תושבות גם בגין שנת 2021.

2. רצוי להתייעץ טרם החזרה לישראל

כאמור, הגשת דוח ניתוק תושבות עד ה-30 באפריל בשנה העוקבת לשנת העזיבה הינה חובה על פי חוק, בכדי לא להיות חייבים בתשלום מסים בישראל על הכנסות המופקות בחו"ל. עם זאת, החוק מאפשר לרשויות המס לבדוק האם מרכז החיים של הנישום עבר לחו"ל גם לאחר השיבה לארץ.

במסגרת בדיקה זו, רשויות המס עשויות לבקש מסמכים ונתונים נוספים לגבי התקופה שממועד הגשת הדוח ועד מועד החזרה.

לכן, חשוב שנישום, המתכנן לחזור לארץ, יתייעץ אודות תושבותו גם אם הגיש בעבר דוח ניתוק תושבות.

3. כדי שניתוק התושבות יאושר - יש לשהות בחו"ל פרק זמן מינימלי

כדי שרשויות המס בישראל תקבענה, שאכן נותקה את התושבות, על הנישום להיחשב כתושב חוץ לפרק זמן מינימלי של מספר שנים.

פרק הזמן משתנה בין מקרה למקרה, ובאופן כללי ניתן לציין שהוא נע בין שנתיים וחצי לארבע שנים.

על כן, חשוב להקפיד להגיש את דוח הניתוק במועד, גם כדי שפרק הזמן כתושבי חוץ יתחיל להיספר מוקדם ככל שניתן.

4. חובה לדווח על הכנסות שהופקו בישראל גם לאחר הגשת דוח ניתוק תושבות

יובהר, כי הגשת דוח ניתוק פוטרת מדיווח בישראל רק על הכנסות המופקות בחו"ל. דהיינו, הכנסות המופקות בישראל כגון, הכנסות מדמי שכירות (הגבוהות מתקרת הפטור) חייבות בדיווח בישראל.

5. אף פעם לא מאוחר להגיש דוח ניתוק תושבות

מחשבי מס הכנסה מחוברים למאגר המידע של משרד הפנים, העוקב אחר הנכנסים לישראל והיוצאים ממנה. כאשר הנישום שב לישראל, או שוהה בה פרק זמן ממושך, ייתכן ומס הכנסה יפנה אליו לצורך בירור תושבתו. לפיכך, חשוב לעמוד בתנאי החוק המחייב הגשת דוח ניתוק תושבות. גם אם הנישום שוהה כיום בחו"ל וטרם הגיש דוח ניתוק - מומלץ להגישו בהקדם ובכל מקרה טרם השיבה לארץ.

נחזור ונדגיש, כי להחלטה על ניתוק התושבות משקל רב הן בהיבט המיסוי והן בהיבט הביטוחי ולכן חשוב להתייעץ לפני שמקבלים החלטה.

בדבר שאלות נוספות ניתן לפנות לעו"ד (ר"ח) גיא חן: 077-6467030, Guyhen@mbtcpa.co.il